

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลและผู้นำชุมชนภาคเอกชน ที่มีบทบาทเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.1) ในเขตการศึกษา 7 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลจากโรงเรียน มพช. สำนักงานเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชน แผนกปกครอง สำนักงานสาธารณสุข และสำนักงานศึกษาธิการ ที่ว่าการอำเภอที่โรงเรียน มพช. ตั้งอยู่ พบว่า มีผู้นำชุมชนซึ่งถือเป็นประชากรของการวิจัยครั้งนี้ 291 คน เป็นผู้นำภาคีรัฐบาล 155 คน ผู้นำภาคเอกชน 136 คน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้นำชุมชนภาคีรัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตามที่ตั้ง
โรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.1) ในเขตการศึกษา 7

รายชื่อชุมชน	จำนวนประชากร	
	ภาคีรัฐบาล	ภาคเอกชน
อำเภอไพศาลี จ.นครสวรรค์	24	20
อำเภอสามเงา จ.ตาก	17	16
อำเภอบางกระทุ่ม จ.พิจิตร	21	20
อำเภอไทรงาม จ.กำแพงเพชร	19	15
อำเภอพิชัย จ.อุตรดิตถ์	18	15
อำเภอศรีเทพ จ.เพชรบูรณ์	18	16
กิ่งอำเภอทับคล้อ จ.พิจิตร	20	17
อำเภอศรีนคร จ.สุโขทัย	18	17
รวม	155	136

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก
ตารางของ เครจซี และ มอร์แกน¹ โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่ 95% การเลือก
กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งเป็นกลุ่ม (cluster sampling) โดยสุ่มชุมชนที่เป็น

¹ Robert V. Krejcie and Dayle W. Morgan, "Determining
Sample Size for Research Activities," Educational and Psycho-
logical Measurement V.30 No.30 (Autum 1970): 607-608.

ที่ตั้งโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท 5 แห่ง จากทั้งหมด 8 แห่ง ผู้นำชุมชนทุกคนในชุมชน 5 แห่งนี้คือ กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 190 คน เป็นผู้นำภาครัฐบาล 101 คน ผู้นำภาคเอกชน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 65.29 ของจำนวนประชากร ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนผู้นำชุมชนในเขตการศึกษา 7 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อชุมชน		จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชน	
		ภาครัฐบาล	ภาคเอกชน
อำเภอไพศาลี	จ.นครสวรรค์	24	20
อำเภอพิชัย	จ.อุตรดิตถ์	18	15
กิ่งอำเภอทับคล้อ	จ.พิจิตร	20	17
อำเภอบางกระทุ่ม	จ.พิจิตร	21	20
อำเภอศรีนคร	จ.สุโขทัย	18	17
รวม		101	89

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ชุด สำหรับผู้นำชุมชนภาครัฐบาลตอบ 1 ชุด และผู้นำภาคเอกชนตอบ 1 ชุด แบบสอบถามทั้งสองชุดมีข้อความที่เหมือนกัน แตกต่างกันที่คำชี้แจง

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบประมาณค่าเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนด้านการให้ความรู้ และบริการชุมชนที่มีในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท จำนวน 41 ข้อ

การให้คะแนน กำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ
 เห็นว่าได้ปฏิบัติมากที่สุด หรือ ควรปฏิบัติมากที่สุด 4 คะแนน
 เห็นว่าได้ปฏิบัติพอ หรือ ควรปฏิบัติพอ 3 คะแนน
 เห็นว่าได้ปฏิบัติน้อย หรือ ควรปฏิบัติน้อย 2 คะแนน
 เห็นว่าได้ปฏิบัติน้อยที่สุด หรือ ควรปฏิบัติน้อยที่สุด 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่าและปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานด้านการสอนประชาชน และบริการชุมชนร่วมกับโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท และขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานั้น รวม 21 ข้อ

การให้คะแนนและกำหนดน้ำหนักของปัญหา แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ
 เป็นปัญหามากที่สุด 4 คะแนน
 เป็นปัญหามาก 3 คะแนน
 เป็นปัญหาน้อย 2 คะแนน
 เป็นปัญหาน้อยที่สุด 1 คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

ก. ศึกษาเอกสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่โครงการพิเศษ (สคศ.) กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ข. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญงานด้านพัฒนาชนบทของ 4 กระทรวงหลัก ตลอดจนผู้รับผิดชอบโครงการ มพช. จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คือ

1. ดร. สวัสดิ์ อุกมโกวิท ผู้อำนวยการโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. อาจารย์ เปรมวดี รอดแพทย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. นายพัฒนา บุญรัตพันธุ์ ที่ปรึกษากรมการพัฒนาชุมชน ที่ปรึกษาสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ที่ปรึกษาสภาสตรีแห่งชาติ และอดีตรับผิดชอบกรมการพัฒนาชุมชน
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์ อาจารย์ภาควิชาโภชนวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
5. นาง พิงพิศ คุลยพัชร หัวหน้าฝ่ายเคหกิจเกษตร กองส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ค. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจ แก้ไข และเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงใหม่แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้นำชุมชนในเขตการศึกษา 7 ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ที่อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 คน เพื่อนำไปหาความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทที่ปฏิบัติจริง 0.97 ความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทที่คาดหวัง 0.95

2. การสัมภาษณ์ เพื่อประโยชน์ในการอภิปรายผล หลังการวิเคราะห์แบบสอบถามแล้วสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท รวมทั้งสิ้น 11 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตการ-

ศึกษา 7 โดยทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. นำหนังสืออนุญาตจากจังหวัดไปยังนายอำเภอ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 190 ฉบับ พร้อมทั้งขอนัด วัน เวลา ในการรับแบบสอบถามคืน

3. รับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 186 ฉบับ จากผู้นำชุมชนภาครัฐบาล 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.04 ได้รับจากผู้นำภาคเอกชน ครบทั้ง 89 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถาม ที่แจกไป	แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
ผู้นำชุมชนภาครัฐบาล	101	97	96.04
ผู้นำชุมชนภาคเอกชน	89	89	100.00
รวม	190	186	97.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร¹ ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนค่าตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 28.

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำชุมชนด้านการสอน และบริการชุมชน ที่มีในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ตรวจสอบให้คะแนนแต่ละข้อความตามน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้

2.2 นำคะแนนแต่ละข้อความมาคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ใช้สูตร ¹

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การแปลความหมายค่าของคะแนน ปรับปรุงจากแนวคิดของเบสต์ ²

ดังนี้

3.56 - 4.00 ความหมาย ปฏิบัติมาก

2.56 - 3.55 ความหมาย ปฏิบัติค่อนข้างมาก

1.56 - 2.55 ความหมาย ปฏิบัติน้อย

1.00 - 1.55 ความหมาย ปฏิบัติน้อยมากหรือน้อยที่สุด

การคำนวณหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร ³

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

¹ ลวน สายยศ และ อังคนา ตันศิริตานานนท์, สถิติวิทยาทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2515), หน้า 51.

² John W. Best, Research in Education (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1959), pp. 180-190.

³ ลวน สายยศ และ อังคนา ตันศิริตานานนท์, สถิติวิทยาทางการศึกษา, หน้า 100.

เมื่อ	S.D.	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	=	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงระหว่างผู้นำชุมชนภาค
รัฐบาลกับภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้สูตร¹

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

โดยที่ s_p^2 = ความแปรปรวน (pooled variance)

$$\text{หาได้จาก } s_p^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{(n_1 + n_2 - 2)}$$

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 = จำนวนข้อมูลของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

s_1^2, s_2^2 = ค่าความแปรปรวนซึ่งหาได้จากนำค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ยกกำลังสอง

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของผู้นำชุมชนในการให้ความรู้และ
บริการชุมชนร่วมกับโรงเรียน มพช. ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทราบให้คะแนนแต่ละข้อความ ตามน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้

¹ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์
(กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพระนคร, 2524), หน้า 246.

4.2 นำคะแนนแต่ละข้อคำถามมาคำนวณหาค่า ($\bar{X}$) และ (S.D.) โดยใช้สูตร เช่นเดียวกับข้อ 2.2

การแปลความหมายของคะแนนได้ปรับปรุงจากแนวความคิดของเบสต์¹

ตั้งแต่	3.56 - 4.00	ความหมาย	เป็นปัญหามากที่สุด
	2.56 - 3.55	ความหมาย	เป็นปัญหามาก
	1.56 - 2.55	ความหมาย	เป็นปัญหาน้อย
	1.00 - 1.55	ความหมาย	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาของผู้นำชุมชนในการสอนประชาชนและบริการชุมชนร่วมกับโรงเรียน มพช. ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด นำมารวบรวมสรุป และแจกแจงความถี่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ John W. Best, Research in Education, pp. 180-190.